

De Kracht van symbolen

**Een beschrijving van de bekendste symbolen
uit de Westerse esoterie**

De Kracht van symbolen

**Een beschrijving van de bekendste
symbolen uit de Westerse esoterie**

Abe J. van der Veen

Ik wil Cathinca van Sprundel, Marjan Grinwis en Jan Koers hartelijk bedanken voor hun hulp bij het tot stand komen van dit boek.

De contactgegevens van de auteur voor vertellingen en lezingen zijn:

www.abedeverteller.nl

abedeverteller@hotmail.com

Schrijver: Abe J. van der Veen

Coverontwerp: Foto van Abe J. van der Veen van 'Ruggiero en Angelica' - Arnold Böcklin 1873

ISBN: 9789403642208

© Abe J. van der Veen 2021

Inhoud:

Inleiding: de betekenis van symbolen 6

1. De kosmologie van de sterren 8
2. Onder invloed van de maan 19
3. De pot met goud aan het einde van de regenboog 32
4. Het hexagram of salomonszegel 42
5. Het hemelse en duivelse pentagram 51
6. De geheime symboliek van het hart 59
7. De betekenis van het labyrnt 68
8. De heilige Graal en de vier elementen 78
9. De bron van wijsheid 92
10. De betekenis van de Ka'aba en andere stenen van het begin en het centrum 101
11. De kosmische boom 128
12. De symboliek van de draak 140
13. Sheela-na-Gig en de betekenis van vrouwelijk exhibitionisme 157
14. De betekenis van de Groene man 172

Conclusie: de samenhang van symbolen 201

Fotoverantwoording 216

Inleiding: de betekenis van symbolen

Symbool komt van het Griekse zelfstandig naamwoord 'symbolon' wat teken betekent. Het komt ook van het Griekse werkwoord 'synballein' wat samenvallen betekent. (1) Het wordt meestal gebruikt als woord voor iets dat als teken wordt gebruikt voor iets anders. Op die manier is elke letter en elk cijfer al te zien als een symbool.

Op een dieper niveau is een symbool echter een visueel beeld of teken dat een idee vertegenwoordigt, een indicatie van een universele waarheid. In dit boek ga ik niet in op het gebruik van symbolen voor praktische doeleinden zoals in het verkeer of in de wiskunde, maar ik richt mij op een aantal van de meest krachtige religieuze en esoterische symbolen. Het gaat om symbolen waarbij de letterlijke betekenis verwijst naar een tweede betekenis die de eerste overstijgt. (2) Carl Jung zou dit soort symbolen archetypen hebben genoemd.

Voor mij is een symbool een poortje of een wegwijzer naar de 'andere', geestelijke werkelijkheid. Het geeft een beeld dat verwijst naar een aspect van de diepere dimensie waar wij deel van uitmaken. Het kan gaan om een natuurlijk fenomeen zoals een boom, een bron of een berg, maar ook om een teken dat we niet rechtstreeks terugvinden in de natuur zoals een pentagram, de vorm van het hart of de davidsster. Beide keren is er een eerste betekenis die te vinden is met onze vijf zintuigen - de boom is te zien, te voelen, te ruiken etc. - en een tweede betekenis waarin dit beeld verwijst naar een geestelijke werkelijkheid. Door middel van het symbool is die werkelijkheid makkelijker op te sporen, op te roepen en in kaart te brengen.

Symbolen staan niet op zich, maar worden begrijpelijker als ze naast andere symbolen worden gezet. Tussen de verschillende symbolen is een interne samenhang te vinden. Dit samenspel wordt nog duidelijker als je de symbolen van binnenuit kan beleven. Oftewel als je in een diepe trance of meditatie het proces kan doorvoelen dat met het symbool wordt aangeduid.

Door de symbolen te doorleven en te doorvoelen kunnen we onze innerlijke realiteit beter leren kennen en leren hanteren. Dit kan gaan om je eigen energetische constellatie. Het kan gaan om de wisselwerking tussen jouw bewustzijn en energie met die van je omgeving en op een dieper niveau kan het gaan om de wijze waarop de kosmos te ervaren valt in zijn wisselwerking met de chaos.

In de hierna volgende hoofdstukken zal ik een aantal van de belangrijkste symbolen van de Westerse mens beschrijven en interpreteren. Dit is een persoonlijke selectie die zeker niet volledig is. Hierbij maak ik gebruik van het voorkomen van deze symbolen in rituelen, kunst en verhalen uit de Oudheid en de Middeleeuwen.

Symbolen zijn een belangrijk onderdeel van elk ritueel, kunstwerk en verhaal. Zeker als deze uit de natuurreligie te herleiden zijn kan je ervan uitgaan dat er een diepere betekenis en samenhang in te vinden is. Symbolen kunnen een gids zijn in je proces tot zelfverwerkelijking en je helpen bij het vinden van een zin aan je leven.

1) wikipedia.org/wiki/Symbool

2) Messing, M. – Symboliek sleutel tot zelfkennis (1995) 7

1. De kosmologie van de sterren

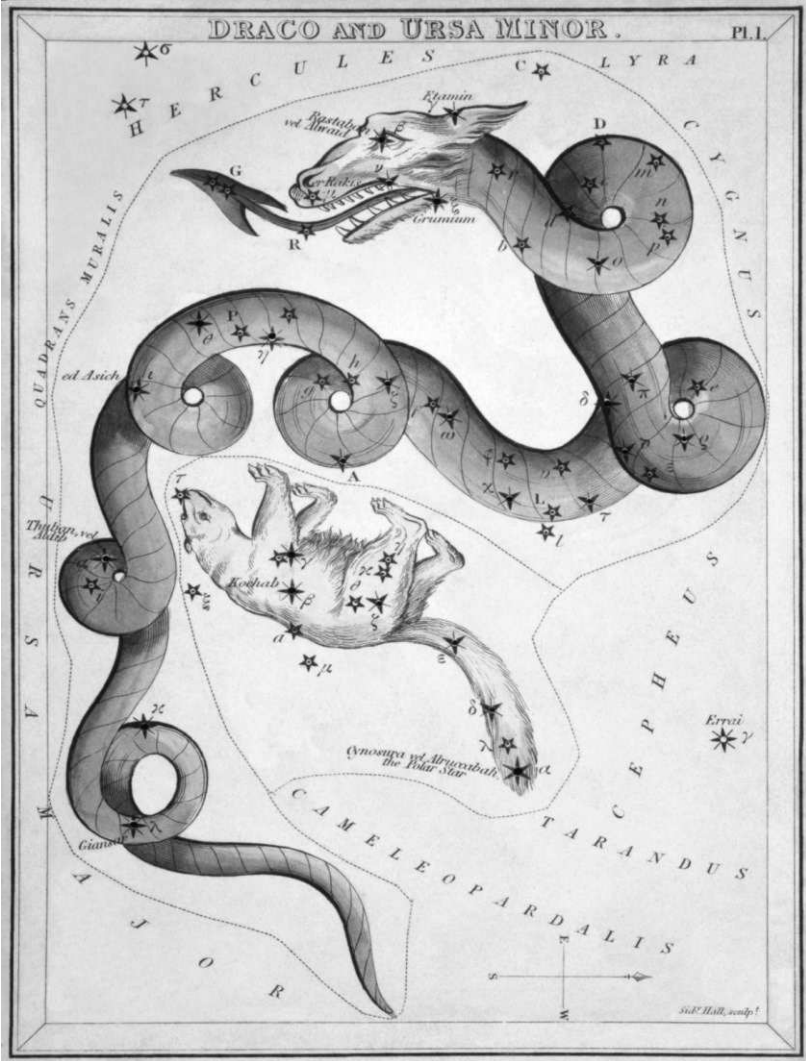
Boven ons staat de nachthemel. Vanuit ons huidige wereldbeeld kijken wij naar een welhaast oneindige leegte met her en der een gasbol. In een uithoek van die leegte, draaiend rondom een van die ontelbare gasbollen, bevindt zich dan de aarde. Vanuit het oude wereldbeeld keken we naar het firmament. Dit was 'firm': een uit vaste materialen bestaande koepel of dak. Binnen die metafoor is de wereld een huis of een tent. Huizen en tenten hadden vroeger één stutpaal in het midden. Ook de wereld zou zo'n stutpaal hebben. Mogelijk onzichtbaar voor het mensenoog, maar hij was er wel. Waar de stutpaal in de grond stak, was de plaats waar de mens zou kunnen reizen naar de Godenwereld. Dit was het middelpunt van de aarde. (1)

In dit wereldbeeld zijn de microkosmos (van het menselijke energetisch systeem) en de macrokosmos (van het ons omringende universum) onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dit is vooral te merken als we uit de vele verhalen en folklore rondom de sterren er die elementen uit pakken die te maken hebben met de zielenreis. Het is een mooie ervaring om eens op zo'n manier naar de nachthemel te kijken!

De poolster: het gat van de kosmos

Via de wereldpaal - ook wel gezien als de wereldas of wereldboom - kon je ziel reizen naar het gat in het midden van de nachthemel. Dit is de plaats waar omheen alle sterren van de nachthemel cirkelen. De Poolster - onderdeel van de Kleine Beer - geeft aan waar dit gat ongeveer zit. De pool is het uiteinde van de as, het is de plaats waar omheen iets draait. Die ster is de spijker die het tentdoek vastzet aan de tentpaal. De Noormannen noemden de Poolster waarschijnlijk om die reden 'Veraldar Nagli', de wereldnagel die de hemel op zijn plek houdt. Zij houdt de wereld op zijn plek en geeft het rookgat van de hemelse tent aan. Dit is de plaats van waaruit de geest van de mens naar de andere wereld kan reizen.

De Arabieren noemen de Kleine Beer ‘het gat waarin de as van de aarde past’, of ook wel de as van de molensteen, waarbij de draaiende molensteen symbool staat voor de sterrenhemel. Hierbij zullen ze met name de Poolster op het oog hebben gehad. (2) Als je jezelf beschouwt als een microkosmos dan is de Poolster te associëren met je kruin (zevende chakra).

Draco uit 'Urania's mirror' 1825

Draco: de slang om de wereldboom

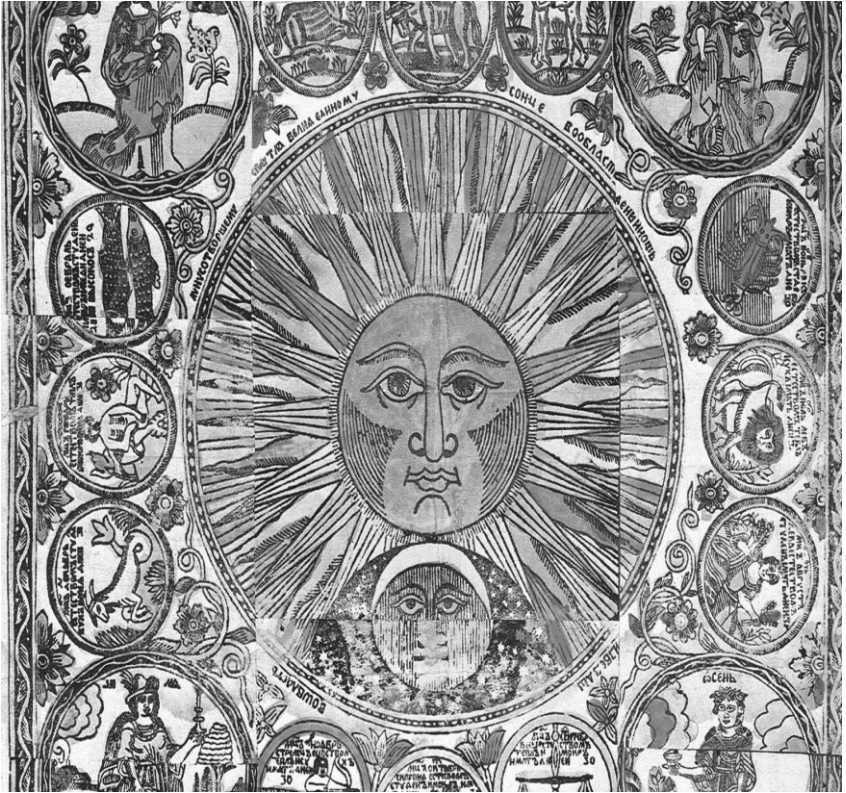
De Kleine Beer zou ontstaan zijn toen de vleugels van Draco werden geknipt. Daarom heeft deze 'draak' ook geen vleugels. Het is dan ook niet toevallig dat het sterrenbeeld Draco rondom de Kleine Beer en dus de Poolster kronkelt. Voor de Grieken was dit de draak die de appelen van de boom van de Hesperiden bewaakte of anders de draak die het Gulden Vlies bewaakte. Net als alle mythische draken rondom levensbomen (zoals Jormungand en Yggdrasil, de slang rondom de boom van kennis van goed en kwaad, Fafnir rondom de lindeboom etcetera) is deze draak een symbool voor de levensenergie die van de hemel naar de aarde stroomt en ook weer van de aarde naar de hemel. Omdat de microkosmos de macrokosmos weerspiegelt is dit tegelijkertijd de energie die rondom je wervelkolom wentelt. Wie de appelen van deze boom kan plukken wordt onsterfelijk. Hij heeft de kosmische boom (de wereldas of paal) beklommen en kan zo voorbij de sterfelijke wereld komen. (3) Helaas is dit voor de gewone mens bijna onmogelijk. De vleugels van zijn draak zijn geknipt, ze kan langs de wereldpaal omhoog klimmen, maar vliegt niet en komt dus niet voorbij het stoffelijke.

Grote Beer: de wilde zielenjager

Rondom de Kleine Beer en Draco cirkelt dan weer de Grote Beer. Ook dit sterrenbeeld wentelt zich rondom de Poolster. Door dit wentelen wijst hij de seizoenen en windrichtingen aan. Hij maakt zo een vierkant rondom de Poolster. Dit is de plaats waar de zielen doorheen moeten om in de hemel te komen. Voor de Romeinen waren de zeven sterren van Ursa Major zeven ossen die de sterrenhemel als molensteen om zijn as deed draaien. Dit sterrenbeeld wordt ook wel gezien als de wagen van de Wilde Jager onder diverse namen zoals: Odin, Irmin, Karel de grote, Arthur of anders. Deze jaagt volgens de folklore vooral in de midwintertijd - als de hemel even op aarde is - op (dolende) zielen, die hij in zijn wagen stopt en ze zo meeslept. Als hij alle zielen heeft geogst zal hij via de Melkweg - die ook wel de Woensweg (Weg van Wodan) wordt

genoemd – terug rijden naar de geestenwereld. Het sterrenbeeld dat links naast de Grote Beer ligt wordt de Ossenhoeder (Boötes) genoemd. Hij is de voerman van de Grote Beer als wagen met zijn zeven ossen. De grote beer kan echter ook de vrouwelijke heerseres der dieren (oftewel zielen) Artemis/Diana zijn. Zij is ook een aanvoerster van de heksen en van de Wilde Jacht. (4)

Ook het - in de winter prominent zichtbare - sterrenbeeld Orion is zo'n Wilde Jager. Bij de Noormannen is dit het spinrokken van Frigga. Ook Frigg kan een aanvoerster zijn van de Wilde Jacht. Mogelijk volgt de Grote Beer Orion op als de zomerse en de winterse jager op zielen. (5)

Russische volkskalender met zodiak (18^e eeuw)

De dierenriem: ridders op avontuur

De mensenzielen zou je kunnen zien als de 'dieren' waar de Wilde Jager op jaagt. Ieder is in een bepaald teken van de dierenriem geboren en toen als ziel op aarde gebracht. Hij jaagt dus op mensen als stier, ram, leeuw, steenbok, vissen, kreeft, schorpioen etc. Mogelijk waren oorspronkelijk alle tekens van de dierenriem dieren.

Koning Arthur - die dus ook te zien is als het sterrenbeeld Grote Beer (Art betekent waarschijnlijk ook beer) - zond vanaf zijn - in het centrum van de kosmos gelegen - vierkante paleis met zijn ronde tafel zijn twaalf ridders als zielen er op uit om het levensavontuur mee te maken. Als ze bleven hangen, of het duurde te lang kwam hij ze weer halen en terugbrengen naar zijn hof.

Hier moesten ze verslag uitbrengen. Hetzelfde kan worden gezegd van Karel de Grote en zijn twaalf paladijnen of anders Odin en de twaalf aan hem gewijde berserkers. (6) Bij al deze krijgers en ridders kan het in zijn oervorm gaan om leerling-sjamanen die in opdracht van hun leider uit hun lichaam traden, een zielenreis maakten en zo een avontuur meemaakten. (De Mexicaanse sjamanen noemen zichzelf ook nu nog krijgers.) Het meest duidelijke voorbeeld hiervan in de mythologie zijn de twaalf werken van Hercules/Heraclès (glorie van Hera). Ook hij staat prominent aan de sterrenhemel en zo ook een aantal van zijn verslagen dieren.

Elk avontuur van Heraclès is te zien als een reis naar de andere wereld en in bijna elk avontuur moet hij een dier verslaan. Ieder mens is te zien als één van die krijgers die elk met een eigen opdracht c.q. noodlot er op uit is gestuurd om het levensavontuur mee te maken, om uiteindelijk bij zijn dood terug te keren naar zijn oorsprong. Alleen de astrale reizigers - of je ze nu tovenaars, heksen, ridders of sjamanen noemt - kunnen in hun leven meer dan één opdracht vervullen.

De Zodiak als molenwiel

De Zodiak werd wel gezien als een wiel. De Italiaanse volksnaam voor de Dierenriem is 'molenwiel'. De roterende hemelpilaar - met daaromheen de twaalf huizen - wordt wel vergeleken met de molen van Fenja en Menja uit de Noordse mythologie en met de Sampo; de wondermolen uit het epos de Kalevala van de Finnen. Tussen de Poolster en het middelpunt van de aarde ligt de as van dat molenwiel. Dit wiel dat draait en maalt, brengt zo vruchtbaarheid op aarde. Het is ook te vergelijken met het Indische mythische thema van het karnen van de kosmische oceaan (of de Melkweg) met de berg Mandara om Soma, het maan- c.q. zielenvocht te maken. Deze soma of amrita mocht alleen gedronken worden door de goden of door krijgers die in extase de hemelpoort wisten te bereiken. Soma was de brug waarmee de mensenziel de wereld der goden kon bereiken. (7)

De Melkweg: het pad van de zielen naar de andere wereld

De Melkweg is in de Griekse mythologie de melk die uit de borst van Hera spoot toen ze de - uit haar borst drinkende - zuigeling Heracles wegduwde. Ovidius noemde het een weg die open ligt naar de hemel.

Verskillende benamingen van de Melkweg duiden er op dat deze gezien werd als de weg of baan die de zielen volgen om in het hiernamaals te komen: Bij de oude Germanen heet zij 'Manavegr' en 'Wuotanes wec'. Dit betekent weg van de maan en weg van Wodan. (De maan is bekend als een verblijfplaats der zielen.) Later werd de Melkweg in Duitsland soms Jacobsweg of Jacobs ladder of 'Strasse der Seelen' genoemd. Het is dus een weg die naar de hemel leidt. Het oud-Nederlandse Vroneldenstraat betekent waarschijnlijk de straat van vrouw Holle en het Saksische Irmins weg, refereert naar de obscure god Irmin - mogelijk verwant aan Hermes en Odin - aan wie ook de Irminzuil of hemelzuil is gewijd.

Er is ook een mogelijkheid dat met de Bifrost-brug uit de Edda niet altijd de regenboog, maar ook een aantal malen de Melkweg wordt bedoeld. Ten laatste wordt de Melkweg ook wel de 'Helweg' genoemd. (8)

Rubens - *Via Lactae* 1636

Cygnus de zielengeleider

De zielen worden bij hun reis over de Melkweg begeleid door de zwaan als zielengeleider. Dit is het sterrenbeeld Cygnus. Hij brengt ze over de Melkweg naar het noordelijke paradijs. Cygnus zit precies in de Melkweg met zijn vleugels aan weerszijden. Het sterrenbeeld Aquila, de adelaar achtervolgt de zwaan om de ziel te kunnen bemachtigen en op te vreten. Echter de adelaar kan ook een zielengeleider zijn. Hij brengt bijvoorbeeld de schone Ganymedes naar de Olympus en haalt in de Indische mythologie het maanvocht Soma voor de god Indra. (9)

De reis langs de zeven sferen en planeten

Als de ziel geboren wordt en afdaald in een lichaam zal hij bij zijn reis over de Melkweg - langs de zeven sferen moeten die elk door een planeet geregeerd worden. Bij elke planeet zal iets van het karakter van de persoon indalen. Al naargelang hij in harmonie is met de toon van de muziek van die sfeer. Is hij harmonieus en in balans dan zal hij een van de zeven hoofddeugden opdoen, is hij uit evenwicht dan zal hij een van de zeven hoofdzonden opdoen. Bij zijn dood - of als sjamaan eerder - zal de ziel bij zijn weg naar boven opnieuw langs de zeven sferen gaan. Deze worden verbeeld door de vijf planeten, de zon en de maan in deze volgorde: Maan, Mercurius, Venus, Zon, Mars, Jupiter, Saturnus. Dit astrale reizen werd onder andere door de heksen gedaan die hun heksenalf maakten van de zeven planeetplanten om zo langs de zeven planeten te kunnen reizen. (10) Deze reis is te vergelijken met die langs de zeven chakra's in het energetische lichaam.

Pegasus

De zielen die door het vierkant van het sterrenbeeld Pegasus gingen waren volgens de oude Grieken klaar met reïncarneren, zij vonden daar achter het paradijs. Als je het gevleugelde zielenpaard Pegasus ziet als de Griekse pendant van Sleipnir dan is het duidelijk dat degene die dit paard berijdt volleerd is in het zielenreizen. Hij beheerst het astrale reizen en heeft zijn astrale lichaam in de vorm van een paard volledig onder controle. Er hoeft op het aardse vlak niets meer geleerd te worden. (11)

Conclusie

Als onze ziel het zware lichaam verlaat moet zij wel opstijgen naar de hemel. Gelukkig hoeft de ziel niet te verdwalen, want zij kan de Melkweg volgen. Zo komt zij langs de zeven sferen, van de zeven (toen bekende) planeten. Uiteindelijk zal de ziel door het vierkant van Pegasus, of anders het vierkant dat gemaakt wordt door de Grote Beer, de materiële wereld

compleet verlaten. Zij is aan de andere kant van de sterren terecht gekomen, of wellicht beter gezegd: zij is samengevallen met haar ster.

Een schema van het Ptolemaeïsche wereldbeeld van Peter Apian in 'Cosmographia' (1539)

- 1) Op dit middelpunt van de aarde werd vaak een steen gelegd waarvan gezegd werd dat dit een uit de hemel gevallen steen was. Deze - meestal - zwarte steen, die geassocieerd werd met de zwarte Godin, kwam uit het zwarte gat dat het middelpunt van de hemel is.
www.constellationsofwords.com/Constellations/UrsaMinor.html
- 2) Bij de Noormannen werd hij ook wel 'troon van Thor' genoemd (McDonald 59).
 M Kaplan en TR Tangherlin - News from other worlds 20
 McDonald, M - Tales of the constellations (1996) 58
 Santillana en von Dechend - Hamlet's Mill (1969) 139
- 3) McDonald 74
 Ook de caduceus van Hermes en de aesculaap van de genezer-godheid Asklepios stammen af van dit beeld van de kosmische (tent)paal. Hermes als gevleugelde zielengeleider gebruikt zijn caduceus-staf met twee slangen om de zielen door de werelden te geleiden. De aesculaap heeft maar één slang. Hier is het daarom eenrichtingsverkeer; Hij geneest ermee en haalt zo de zieken terug naar het land der levenden.
- 4) Santillana en von Dechend 138
 McDonald 54-57
- 5) McDonald 112
 De ster Rigel in Orion kennen de Noormannen als de teen van Aurvandil. Aurvandil is de man van de zieneres Groa, als Thor door haar - bijna - genezen wordt, onthult hij dat hij haar man uit de reuzenwereld gered heeft. Helaas bevroor zijn teen toen hij een koude rivier overstak. Deze gooide hij de hemel in en deze bleef daar staan als ster.
- 6) De berserkers waren mannen die zich wijden aan Odin en zich - vanuit de heidense beleving - in beren konden veranderen.
- 7) Santillana en von Dechend
en.wikipedia.org/wiki/Ocean_of_milk
- 8) Myths and Fancies of the Milky Way - Wintenberg, W. J.235-247
 Beekman, W. en Bart Brandsma - Wat sterren vertellen (2002) 60
 Walker - Encyclopedia of myths and secrets 658
 De benaming Vroneldenstraat is te vinden in 'Natuurkunde van het geheleal van broeder Thomas en in de woordenlijst Theutonista uit 1477.
gtb.inl.nl/iWDB/search?actie=article_content&wdb=MNW&id=69317
taaldacht.nl/2010/11/04/die-brunelstraet/
- 9) Graves, Robert - The White Goddess (1946) 292
 McDonald 99
- 10) en.wikipedia.org/wiki/Celestial_spheres
 Braekman, W.L. - Middeleeuwse witte en zwarte magie in het Nederlands taalgebied (1997) 288
- 11) McDonald 38

In het vertaalde Nederlandse recept van heksenzalf (unguentum Pharelis) uit het vijftiende-eeuwse manuscript van Joannes Alphensis staat het volgende: 'Om snel te reizen waar je maar naar toe wilt. Maan: Ijzerhard, Mars: vuurwerkplant, Mercurius: Bingelkruid, Jupiter: huislook, Venus: valeriaan, Saturnus Betonie, Zon: goudsbloem (of chichorei).' Hier is Pharel dezelfde die genoemd wordt in de Middelnederlandse benaming voor de Melkweg; de Vroneldenstraat. Het is kort voor Varende Hilde, de varende oftewel reizende vrouw Holda als aanvoerster van de Wilde jacht.

Bij aankomst in elk van deze sferen wordt de ziel beoordeeld of hij verder mag of niet. Deze beoordeling wordt volgens de boeken van Walker gedaan door de sterren van de Pleiaden, het Zevengesternte in de gedaante van zeven zusters. Deze zouden bepalen of de ziel te zwaar is of licht genoeg om door te gaan. De Pleiaden worden in India de Krittikas genoemd, wat scheermessen of beoordelers betekent. Zij konden haarscherp en kritisch de menselijke ziel beoordelen. Mogelijk gaat het hier juist om de zeven helderste sterren van de Grote Beer. Het is een aantrekkelijk beeld, maar in beide gevallen kan ik bij deze suggestie van Walker geen ondersteuning vinden van betrouwbare bronnen. (Walker, B. - Dictionary of symbols and sacred objects 76 en Walker, B. - Encyclopedia of myths and secrets 803)

De beroemdste reiziger die langs de zeven sferen ging is de profeet Mohammed. Vanaf de Eben Shettya in Jeruzalem - de eerste steen van de schepping - steeg hij op, gezeten op de rug van het mythische wezen Al Buraq (half mens, half paard) en begeleid door de engel Gabriël, vloog hij langs de zeven hemelen om in de zevende hemel te converseren met Allah. Een andere beroemde reiziger is Dante Alighieri in zijn Paradiso. Ook hij gaat langs de zeven sferen, maar volgens Dante volgen er dan nog de sfeer van de vaste sterren en de negende sfeer van de 'eerste beweging'. Voorbij die sfeer ontmoet hij God.

Hausmann, M. Sterrensagen 1965

Allen, R. - Star names and their meanings 1899theoi.com/Cat_Astraioi.html

archangels-and-angels.com/misc/seven_heavens.html

[en.wikipedia.org/wiki/Atlas_\(mythology\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Atlas_(mythology))

en.wikipedia.org/wiki/Astral_projection

2. Onder invloed van de maan

Voordat de maan beschouwd werd als een grote brok steen, was de maan een God of Godin. Zij was een kracht die niet theoretisch was, maar letterlijk gevoeld werd. De maan trok aan je. Het veranderde je stemming, je gedrag. De maan trekt met zijn zwaartekracht aan het water van de oceaan en veroorzaakt zo de getijden. De maan zou ook een invloed hebben op de menstruatiecyclus. Zo wordt zij geassocieerd met water en daardoor met gevoel. Ze kan lust bij je opwekken of een gevoel van onrust, intense woede of juist verdriet. Natuurlijk is zij ook zeer belangrijk bij de tijdsrekening. Maanden zijn oorspronkelijk manen, vernoemd naar de maancyclus van circa 29 dagen. Het symbool voor de maan is geen cirkel ondanks de sterke invloed van de volle maan, maar de sikkel van de nieuwe maan, om zo verwarring met de zonnecirkel te voorkomen.

In dit hoofdstuk geef ik voorbeelden van het geloof dat de maan een grote invloed op de mens heeft. Zij werd gezien als Godin, als plaats van 'mana' - oftewel energie - en als plaats van de 'manes', de zielen. (1)

De maangodin Luna (Smyrna 2^e eeuw n.o.j.)

Goden en Godinnen

De meeste heidense godsdiensten vereerden de maan. Bij de Egyptenaren was het een god genaamd Khonsu, bij de Indiërs was het Soma, de Sumeriërs noemden hem Nanna en de Akkadiërs Sin. Bij de Grieken werd het een vrouw, de godin Selene. Haar bijnaam was Phoebe, de heldere. De Romeinen kenden de maan als Luna, de gehoornde koningin der sterren. (2) Ook de godin Artemis - die bij de Romeinen Diana wordt genoemd - was verbonden met de maan. De maan komt maar beperkt voor in de Noordse mythologie, maar toch moet zij belangrijk zijn geweest, gegeven het feit dat er een dag in de week aan de maan is toegekend.

Soma

De connectie in de Indiase mythologie tussen de mythische drank soma en de maan is zeer opmerkelijk. Soma is de maangod, hij rijdt door de lucht in een wagen getrokken door witte paarden. Maar soma is ook een plant en het is de drank der goden die uit het sap van deze plant wordt gemaakt en die onsterfelijkheid brengt. Het woord soma betekent destillaat of extract. De maan werd gezien als de beker, waaruit de goden de drank soma dronken. Het afnemen van de maan kwam doordat de goden de maan leegdronken, bij het wassen van de maan herstelde de maangod zichzelf weer. Soma was een brug tussen de wereld van de goden en de mensen. De mensen die dronken van de soma kregen moed of inspiratie. Omdat het lijkt alsof er een haas in de maan te zien is, wordt gezegd dat hazen de incarnatie zijn van soma. Bij de Chinezen komt een gelijksoortig beeld voor. Daar is er een konijn dat in de maan woont en continu bezig is om de planten te stampen voor een elixir van onsterfelijkheid voor de goden. (3)

Khonsu

Ook bij de Egyptenaren komen we een verklaring voor de maanfasen tegen waarin een haas voorkomt: Toen de vijf belangrijkste goden van Egypte geboren moesten worden uit de

hemelgodin Nut werd dat verhinderd door de oppergod Atoem. Thoth had medelijden en verzoon een list om hen toch geboren te laten worden. Hij speelde een soort van schaak met de maangod Khonsu en won van hem 1/72e deel van zijn licht. Mogelijk liet Thoth dit gewonnen licht door zijn boodschapper de haas halen. De vlekken van de maan werden – ook toen al - gezien als een haas, die bezig is om over de maan te springen. Dit deed hij dan in opdracht van Thoth om het licht van de maan mee te nemen. De haas wordt ook wel afgebeeld als slachter van de maan-slang, wat de connectie van de haas met de maan versterkt. Met het licht van de maan kon Thoth vijf dagen creëren waarin Nut haar kinderen (Isis, Osiris, Nephtys, Set en Horus) kon baren. Sindsdien kon de maan niet meer volop schijnen en ontstond de maancyclus waarin zij afneemt van een volle maan tot slechts een sikkel.

Rechtsboven kan je – met wat verbeelding - de haas zien die over de maan springt.

'Drawing down the moon'

Het meest beroemde gegeven over de maan uit de klassieke oudheid is wel het zogenaamde 'drawing down the moon' (de maan naar beneden trekken) ritueel. Uit de schaarse gegevens over dit ritueel van het naar beneden trekken van de maan valt het volgende op te maken: De Thessalische heksen uit de Romeinse tijd stonden er bekend om dat ze de maan uit de lucht naar beneden konden trekken. Soms deden ze dit met behulp van een wiel. Tijdens dit werk werd de maan bleek of bloedrood. (Mogelijk is dit een teken van een maansverduistering.) Zij konden dan het schuim van de maan oogsten. Dit schuim werd overgebracht op planten die later geogst werden en dan 'maansap' (virus lunare) bevatten. Dit sap werd gebruikt in een liefdesdrank om de aantrekkingskracht van iemand te versterken, zoals de maan zelf ook aantrekkingskracht heeft. Dit maansap lijkt wel wat op de soma uit de Indiase mythologie. Zowel wat betreft het maansap als de Soma komen we de wildste theorieën tegen aangaande de ingrediënten van dit sap. De suggesties reiken van het sap van de vliegenschwam tot het menstruatiebloed van een jonge heks. Moderne heksen kennen ook een ritueel wat zij 'drawing down the moon' noemen. Dit is echter geen liefdesmagie, maar een aanroeping van de (maan)godin om in de hogepriesteres aanwezig te zijn. (4)

Maanverering in de christelijke tijd

De maan was in de laat-Romeinse tijd waarschijnlijk een grote concurrent van het christelijke geloof. Dit valt onder andere af te leiden uit het voorkomen van haar naam in de legende van sint Joris. De plaats in Libië waar hij de draak overwon heette Silene. Dit is - niet toevallig - een variant op de naam van de maangodin Selene. Met het verslaan van de draak versloeg hij ook de heidense Godin.

De maanverering werd vooral opgenomen in de intense verering van Maria. Er zijn vele beelden en schilderijen van haar te vinden waarbij zij op een maansikkel staat. Zo kan je zeggen dat ze de maangodin overwon, maar ook dat zij de